

Z delavske fronte; stavke po vsej deželi

V sernem Illinoisu je zdaj, prijetno hladno vreme, dočim po južnem delu in Iowa, Kansasu ter po sosednjih državah še vedno pripeka vročina od 80 do 98 stopinj.

Kanada nastopila proti mazačem
Ottawa, Kanada. — Kanadska nižja zbornica je podvzela drastično akcijo proti izdelovalcem in prodajalcem mazkov, katere oglašajo v časopisju in drugje da ozdravijo vsakovrstne bolezni, od alkoholizma do raka in drugih resnih bolezni. Murray MacLaren, načelnik vladnega departmeta za javno zdravje, je namreč predložil osnutek, ki preprosto povedo izdelovanje in prodajo takih "zdravil". Pričakuje se, da bo načrt sprejet brez vsake opozicije.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdravstveno dravstvo (sven. čl.)
v Kantonu \$6.00 na leto, \$8.00 za pol
leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Cleveland
\$7.50 na leto, \$9.75 za pol leta; za in-
terkontinentalno \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglaševanja po dogovoru. — Rokopisni listi
ne vračajo. — Advertni listi ne vračajo. — Manu-
scripte will not be returned.Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2827-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Srebrna poroka

Eveleth, Minn. — Družina Johna Debeve je 5. maja zvečer obhajala petindvajsetletnico poroke. Mrs. Debeve je članica društva Eveleth št. 130 SNPJ. Prijatelji so priredili slavljenecema lepo počaščenje in zabavo v mestnem avditoriju.

Nov grob

Cleveland. — Umrl je Anton Felicijan, star 50 let.

Nacijska propaganda iz-
zvala odpor pri delavcih

To so pokazale volitve v nemških tovarnah

Dortmund, Nemčija. — (TIS) — Komunistični unionizem je imel svoj velik dan v Nemčiji.

Te dni so se vršile volitve v vseh nemških tovarnah v smislu nacijskega delavskega pravnika, ki je stopil v veljavo 1. maja. Ta zakon zahteva od vseh firm in podjetij, ki uposljujejo več kot dvajset delavcev, razpis volitev, pri katerih delavci izvolijo svoje tovarniške svete. Naloga teh svetov je pospeševati kooperacijo med delavci in delodajalci.

Ze pred volitvami je ministrstvo dela dalo razumeti, da morajo delavci glasovati samo za take kandidate, ki so poznani kot aktivni nacija. "Vmešavanje s strani zunanjih strokovnih uni ni več mogoče," se je glasila uradna izjava.

Da so očetje kompanijskega unionizma razočarani nad volitvami, je razumljivo. To dokazuje nacijsko časopisje, ki trdovratno molči o izidu volitev. Samo "Essener National Zeitung" je objavila nekaj števil, ki kažejo, da se je nemiško delavstvo pričelo upirati nacijski propagandi.

Ta list namreč piše, da je v premoženiku Wofsbank, v katerem je uposlenih 1357 rudarjev, samo 241 glasovalo za nacijske kandidate. Drugi se niso udeležili volitev ali pa so bile njih glasovnice razveljavljene. Ština poročila so prila tudi iz drugih velikih tovarn, kjer so se delavci raje vzdržali volitev, kakor da bi glasovali za kandidate, ki so jih postavili nacija, čeprav se jim je zagotovo z drastično akcijo, če bodo bojkotali volitve.

"Essener Zeitung" skuša v posebnem članku omalovaževati pomen teh volitev, zaključuje pa ga s prikrito grožnjo, v kateri pravi, "da rezultat volitev jasno kaže, kje je treba iskati sovražnike nove Nemčije."

Insuli prišel v čikaško ječo

Chicago. — Samuel Insull, bivši čikaški multimilionar in ubežnik, ki so ga privedli iz Turčije in je v turek zjutraj prišel v Chicago, je prvo noč doma prebil v okrajni ječi. Insulla so peljali iz vlaka direktno pred sodišče, ki je zanj določilo \$250.000 kaveje, če hoče biti prost do obravnave. Ker kaveje ni bilo, so ga zaprli. V sredo so prijatelji starega magnata podpisali kavejlo in bil je izpuščen. Postaja je bila polna radovednosti, ko se je Insull prijel do domov in 50 policajev ga je čuvalo pred propadlimi delničarji njegovega bivšega finančnega carstva.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

To in ono iz Metropole

Cleveland, Ohio. — Naš slovenski mestni councilman Tone Vrhovec je priporočal našemu županu Davisu, naj uredi na jezerskem obrežju v Gordonu parku pomole, da bodo ljubitelji ribolova s trnki ribe potegovali iz vode. Ko je pismo bilo dogotovljeno, je Tone na povabilo posetil "fish fry" (ribja pečenka), tam pa je spoznal, da ribiči niso vedno naklonjeni "pohanim" ribam; oni hočejo še kaj drugega, naj bi bo že močno vino, žganje, pivo in — (tukaj se bom cenzuriral).

Eden naših policajev je tudi bil nekje na "ribji zabavi," sedaj pa leži s prerezanim trebuhom v isti bolnišnici, kjer sem bil jaz pred meseci. Smili se nam. Nekateri pravijo: "Fajn fant je biv," njega pa le boli, poleg ima pa še tri otroke in ženo. To delo je opravil naš rojak, naši listi pa niso nič poročali, da se ne zamerijo našim rojakom.

Raba noža v tepežih je stara slovenska in tudi italijanska navada. Črnci se poslužijo britve. Ampak stari cepci — in napredni — bi morali že davno opustiti običajne nožev. "Sem bil pijan" ne opravičuje nikogar. Kdor postane divjak po uživanju alkohola, bi ga ne smel piti. Ako pa ima le željo do alkoholiziranih pijač, bi se moral navaditi kontrole sam nad sabo. Človek mora, ako želi, da mu ne bo škodovala pijača, uživati isto kot živa jed. Kadar je sit, ne je več; kadar ni žejen, bi ne smel piti in podvajanost bi izostala, pa tudi pretepanje starih nožev bi ponehalo. Mi smo že slišali, da človek ni "prase," se smatra za nekaj več. Ampak prašič, kadar je sit in si je utešil željo, gre v hlev in se lepo uleže: "ojn, ojn." Torej v tem oziru nadkričuje mnogo onih, ki so vdani alkoholizmu.

V metropoli so se včasih pretepali mladi backi. Sedaj se je pa pripetilo par slučajev med stariimi kostruni. Pamet, pamet — in razum!

O meni se je že večkrat omenilo, da ne pijem. Nekoč, v času prohibicije, se je neki rojak izrazil: "Takega se je bati, ki ne pije," pred neko ženo, ki je prodajala nepostavno pijačo, ker jo lahko ovađim oblastem. Zgodilo se pa je, da je ta rojak potem sam ovađil žensko, ki mu je prodala žganje. Mož ni znal dobro angleško in ko je šel na policijsko postajo, je vzel s seboj svojega sina, ki je povedal kje sta bila in zakaj.

Tudi jaz sem pil nekoč, že dolgo tega, pa sem spoznal, da mi bo škodovalo. Dejal sem "Ne bom več," pa sem se kontroliral. Tudi karte sem igral in kockal "seven come eleven, baby needs new shoes." Nekoč sem zaigral na "pokerju" mojo železniško vožnjo \$12 in potem sem moral stradati par dni. Nič več ne igram, saj tudi ne vem kako.

Mussolini bi rad imel debele Italijanke, da bi rodile velike Italijane, mesto majhnih "taljančkov." Tako smo čitali pred par dnevi v tukajšnjih mesečnih listih. On ponižuje tenka, vitka dekleta (nam se dopadajo!) in priporoča debelost. Priporočila pa niso dovolj. Benito bo moral tudi modernizirati laško kuhinjo, da ne bodo kuhali le makaronov in špagetov. Kajti samo od te "minestre" se ženske ne morejo rediti v dopadene fašističnega premierja.

William Green in Frank Morrison pozivljata k unioniziranju takole: "Bodi Amerikaneec in pristopi k uniji." Pri meni to ni dovolj, da je človek Amerikaneec, ker mnogo Amerikanecev je, ki so graftarji, roparji (Dillinger), raketirji in tako dalje. Delavci se mora zavedati, čemu mu bo služila organizacija ter da mu je potrebna. Pri organiziranju nima amerikanizem nobenega opravka!

Organizacija mora biti, kot je dejal Abraham Lincoln: "Government of the people, by the people, and for the people." Unija pa za delavstvo.

Tone Janković je pisal, da ga hoče nekdo tožiti. To ni nič novega pri nas. Takšne ambicije so nekateri naši rojaki še seboj

srinesli iz stare domovine. Mi mamo pa še svoje narodno katoliške advokate in jim moramo dati kaj zaslužiti. Če si prvi najme "lojerja," ga bo gotovo še drugi. In tako gremo naprej. Seve, to ni ameriško, pa saj imamo rojake, ki so že druge učili amerikanizma, pa ga še sami ne poznajo. Vzrojeni so bili kot cesarski petolizniki, sedaj pa kraljem ližejo škornje. Saj so se že enkrat odpovedali tej evropski nadlegi, pa so pozabili na prisego.

Mr. Pirc, urednik Ameriške Domovine, nam je poročal v svojem listu, da ljubljanski liberalci Hribar ljubi Louisa Adamiča, ker je tako lepo opisal kralja Aleksa. To ni nič novega za nas. Saj ga tudi Ameriška Domovina hvali! In zakaj bi ga ne? Louis Adamič je bil "soldat" v armadi Strica Sama, Pirc bomo pa poslali k Zveličavni armadi (Salvation Army) za "soldata," da bo lahko molil za kralja.

Oni dan je tudi zapisal v svoj list, da bi rad spoznal nekega rojaka Požuna, ki je bil tajnik unije uslužbencev gasolinskih postaj: "Radi bi ga spoznali, ker smo prijatelji unij." Kaj? To bom pa vprašal Antona Vrhovca. Ko so bili delavci pri NYC na štrajku, je imela A. D. oglaš za neunijske prijatelje. Nekateri to hitro pozabijo, mi pa ne!

Paul Berger je zapisal v svojem odgovoru Franku Aleshu, da Alesh omenja Prešerna, ki je šel (po tolmačenju) nalašč pet k Adriji. Well, za nas je le vprašanje, zakaj se Prešeren brati z nasprotniki SNPJ. Če so res člani SNPJ, bi morali vedeti kam spadajo. In Adrija jih je prej povabila, po mnenju Paula. Ali bi se federaciji izplačalo vabiti Prešerna? Na dveh krajih ni mogoče biti, in je najboljše, da je tam, kamor si je sam izbral, in morda mu tudi bolj pristojno!

Nadalje pravi Pavel, da oni, ki je telefoniral, da so komunisti, "je žalil komuniste!" Rad bi vedel, kje so komunisti. Iščem jih s svetiljko, pa jih ne najdem; vsak se spremeni v demokrata ali republikanca. "Naši," ki se nazivajo komuniste in pozivajo, naj se delavci organiziramo, so nas vabili s skebskimi letaki na njih shod Prvega maja. Skebi podpirajo skebe. Če se take komuniste žali, kaj zato!?

Berger pravi, da mu je ali hoče Alesh škodovati, pa mu je lepo pomagal k businessu. SNPJ in Aleshu naj se zahvali za koristi od proslave 30-letnice SNPJ. — Frank Barbič, broj 53.

Naše prireditve

Sharon, Pa. — Slovenski gospodarski klub priredi v soboto, dne 12. maja, večerinko v Slovenskem domu. Večerja bo na razpolago že v popoldanskih urah. Točilo se bo tudi dobri pivo, tako da ne bo nobeden žejen, če bo imel "solde." Zvečer bo uprizorjena enodejanka "Ve deževalka," šaloigra, potem se boste pa lahko zavrteli ob zvo-

klih prave kranjske muzike. Muzikant se pridno uči: "Oj Marička peglaj." Zato ne pozabite v soboto večer v Slovenski dom na prvo prireditev naših žena.

Naj omenim koncert pevskega društva Slavec 28. aprila. Dvorana je bila nabito polna, tako da ni mogel nikdo več noter. Pevci so lepo peli in ves program je bil izveden v popolno zadovoljstvo občinstva.

Slavec ima še sledeče nastope: 13. maja v Hrvatskem domu na koncertu Campbell Music kluba; 26. maja na koncertu Zrinskega v Hrvatskem domu; dne 27. maja na koncertu srbskega zbora Lira v Rumunskem domu. Povabljen je bil tudi drugam, pa smo morali vabila za sodelovanje odkloniti, dasi nismo radi to storili. Objubili smo omejenim in zato naj nam oprostijo. Ako katero društvo ali dom želi Slavca na svoji prireditvi, je dobro, da nas o tem obvestijo vsaj mesec dni prej.

Slovenski dom je razposlal vsem članom, ki mu kaj dolgujejo, račune. Zeleti je, da bi se odzvali.

Frank Kramar.

Še nekaj o naši proslavi

West Allis, Wis. — Proslava 30 letnice SNPJ in 1. maja, ki jo je priredila milwauška federacija s tukajšnjima soc. kluboma dne 29. aprila, je za nami. Kakor so se pohvalili o slavu 30 letnice v Clevelandu in Chicagu 8. aprila, se v Milwaukee ne moremo. Popoldne je sicer bilo okrog 700 udeležencev, ali pričakovalo se jih je več. Zvečer je bila primeroma ista udeležba.

Da ni bila napolnjena dvorana, v katero bi se spravilo nekaj nad tisoč ljudi, je bilo več vzrokov. Ker je naša federacija prva sklenila, da povabi pisatelja L. Adamiča, da predava v nedeljo, so ga Hrvatje in Srbi že po tistem času dobili za soboto večer v mestnem avditoriju. Kdor ga je slišal zvečer, med njimi so bili tudi Slovenci, ga niso prišli poslušati drugi dan na našo prireditev. To je eden vzrok slabe udeležbe. Drugi je ta, da je bil 29. april prvi zares spomladanski dan, da se je marsikateri rajši peljal v prosto naravo ko v zaprto dvorano. Tretji vzrok pa je, da ima vsako društvo dosti takih članov, da se najbolj zanimajo za društvo in jedoto kadar rabijo podporo. Naj bo kakor hoče, dolžnost članstva bi bila, da bi se bilo udeležilo v večjem številu, ker za obe prireditvi je stalo samo 30c.

Drugače se je slavnost vršila povoljno. Pisatelj Louis Adamič je nastopil in predaval. Lepo je opisal njegove doživljaje v Jugoslaviji, ljudske šege in kraje. Kdor še ni bil tam, je bilo zanj nekaj lepega in pomembnega. Predavanje bi se moralo vršiti na drugi dan za ves jugoslovanski živelj SKUPAJ.

Drugi je govoril Fr. Zajc iz Chicaga. Za tako slavnost SNPJ bi moral govoriti on prvi. Kako Fr. Zajc govori na takih prireditvah, ve vsak, ki ga je že kdaj slišal. Veliko sem jih že slišal (to je tudi moje mnenje), da bivšega milwauškega sodruga Al Bensona in Fr. Zajca, urednika Proletarca, se ne bi nikdar naveličali poslušati.

Zvečer sta govorila v angleškem jeziku Paul Gauer, predsednik mestnega odbora kot za-

stopnik župana Hoana, ki je bil v Washingtonu, D. C., in westallški župan dr. Baxter. Zvečer so uprizorili sliko "Živela zdrav kri" jako dobro pod vodstvom Fr. Puncerja. Njegovi hčerki sta tudi zapeli par pesmi in deklarirali. Pevski zbori Naprej, Zvon in Planinska roža so večkrat nastopili posamezno in skupno popoldne in zvečer. Po programu je igrala Pauličeva godba za plesateljine do 12. ure zvečer, makar smo napravili "izlet" vsak na svoj dom.

Kot član pripravljalnega odbora se najlepše zahvaljujem vsem, ki so količkaj pripomogli k naši slavnosti — udeležencem, delavcem, igralcem in kuharicam, posebno pevskim zborom, ki so nas zabavali s krasnim petjem. Društvom, spadajočim k federaciji, in vsem članom SNPJ priporočam, kadar kateri pevski zbor priredi kakšno prireditev, da jim poset vrne, da ne bo njihov velik trud zaman.

V soboto večer, 12. maja, priredi domačo zabavo Slov. avditorij na W. Allisu in Kraljevi dvorani. Vstopnina 50c za osebo ter prosta kapljica in prigrizek. Ker so vsa westallška društva včlanjena v omenjeni organizaciji, je tudi vsakega člana dolžnost, da se omenjene zabave udeleži. Za dobro postrežbo bo dobro preskrbljeno.

Anton Demšar, 104.

Veselica s tombulo

No. Chicago, Ill. — Gospodinski odsek SND priredi veselico s tombulo v SND dne 12. maja, pričetak ob 8. zvečer. Občinstvo je uljudno vabljeno, da se udeleži. Upoštevajoč sedanje slabe razmere, bo vrednost dobrih velika napram nizki ceni pri igri. Vsakdo bo zadovoljen z dobitkom. Med dobitki so razni porabni predmeti, od kave do pristnega francoskega konjaka. Pazite na številke na vstopnicah. Po kartni igri bo ples in prosta zabava. Vstopnice lahko dobite sedaj ali pri vratih. Stanejo 10c.

Opozarjam članice odseka, da se gotovo udeležijo prihodnje seje dne 7. junija, kajti pred nami je važno vprašanje, katerega moramo rešiti.

F. Leskovec, tajnica.

Vabilo na veselico

Chicago, Ill. — Ženski klub Bled priredi spomladansko veselico na severni strani mesta Chicaga v dobroznani Flainerjevi dvorani na 1638 No. Halsted st. v soboto, dne 19. maja. Zabave bo dovolj za stare in mlade. Igral bo Kočevarjev orkester. Uljudno vabimo vse rojake iz Chicaga in okolice, da nas posetijo.

A. Zavell, članica.

Poročilo s potovanja

Pittsburgh, Pa. — Dne 2. maja sem se spet podal na potovanje, da obiščem rojake. Izvedel sem, da se je na 21. aprila smrtno ponesrečil moj najboljši prijatelj Josip Trebec. Ko se je vračal od sosedov, je doma tako nesrečno padel po stopnicah, da si je zlomil tilnik in je po dveh urah nezvesti v bolnišnici umrl. Pokojni je bil star 48 let in doma iz vasi Suhorje na Notranjskem. Tu je bil nad 20 let, ves čas v Pittsburghu, kjer zapuša brata in mnogo prijateljev ter znancev. Pogreb se je vršil dne 25. aprila. Vsem prizadetim moje iskreno sožalje.

Dne 3. maja sem šel v naselbino Moon Run in si ogledal znani hriček, na katerem se radi zbirajo naši rojaki in prirejajo piknike. Tamkajšnji rojaki so zelo prijazni in ustrezni. Obiskal sem tudi rojakinjo Žust in Jerala, ki sta mi šli v vseh ozirih na roko. Zustovi so obnovili celoletno naročnino. Jeralovi imajo novo, lično hišo, ki stoji nasproti Makove, med slovenskimi trgovci. Luka Butja postreže odjemalcem s svežim in prekaženim mesom, Frank Maček pa z grocerijo.

Od tam sem odšel v naselbino Imperial. V bližini je slovenski farmar. Imperialčani imajo svoje društvo in dom, kjer bodo 4. julija proslavljali društveno 25 letnico in 30 letnico SNPJ. Ze sedaj se pridno pripravljajo, da bo slavlje čim večje in lepše. Kuharice so obljubile okusnih jedi, možje pa dobre kapljice. Naročnino so obnovili in menda ne bo prilike obiskati jih na dan slavlja. Orlova mati so mi postregli z domačo solato, društveni tajnik

F. Augustin pa me je povabil na slovenski dom, me je ponovil naročnino za cel povabil, naj pridem dne 4. julija. Kaj več čem!

Obiskal sem rojake Cliff Mine, kjer sem pri društvu tajnika njega dne pa sem šel v kjer sem dobil par novnikov.

Anton Zid

Washington pot-
bansko vlad

Dal ji je novo posojilo
lijonov, rebele pa
jaskimi manevri

Washington. — (FP) je sedanja konservativna Kubi povolji Washingtonu, kar je je dokaz novo posojilo štirih milijonov, katero dietova vlada dobila od veltove administracije.

Zaeno s tem posojilo piula v kubanske vode ribsko morje vsa bojna rica Združenih držav in njih aeroplanov, kjer so veliki bojni manevri. Tiso brez značilnosti z situacijo na Kubi.

Da Mendietia ponovno svojo udanost Washingtonu, jalnost Wall streetu, je ja v Havani dal streljav lavske demonstrante in študente, od katerih je ubitih, še več pa ranje sojilo se je takoj začelo vati.

Delavci in študentje da Mendietova vlada, ki rioneta ameriških inter nič bolja od Machado, ma oziroma "še slabša" danjo situacijo niti k delavstvo ni povsem ne, predvsem Stalinovi sti, ki so se proti prejšnji vovi vladi prav tako vne li ko proti vsem drugim stvo, da je bila Grauvov slabo zapisana v Washing v Wall streetu, ki sta o na za njen prevrat, ni de bene razlike. Sedaj tudi s ci žanjejo, kar so sejali.

VELEBIZNIS JE PROT
ZANJU DELOVNI

(Nadaljevanje s 1. str.)
Predsednik ga je uljudno slual ter se smehljaj, pač "dober človek". Ko je končal s plediranjem, predsednik izreče za Čev zakonski osnutek za znižanje delovnika na mu je predsednik odkim dvorani je namreč še ved nel glas velebiznisa, da pristal na nikakšno znižanje delovnika. In ker je gentleman in bi se rad ne ril tako vplivnemu glasu je glas gospodarja, bo nerad pozabil tudi na lastne besede, s katerimi pitalistom pred par mes vedal, da bo treba delov dalje skrajšati brez zaslužka.

Takšna je torej ta Predsednik trgovske ta Harriman, ki je tudi gent je rekel, da je novo (stare lišče velebiznisa popolno skladu z njegovim "pr kom" k "new dealu". "J sem imel nikdar v mislih terih točk Nire (predvse lavskih), ampak sem le p il načrt za "industrijsko vlado," je naglasil v jedn ročevalcem.

Vse tudi izgleda, da bo biznis prišel do "samovlade desnico bo narekoval cen davil manjše konkurente, vico pa diktiral svojim nijskim unijam, za katere izrekla trgovska zbornica proglasila za edine pristni merijske institucije". Del unije, tudi Greenove sor — boljševske in prav ta hteva za skrajšanje dele brez znižanja zaslužka.

Sodišče prepovedalo izra-
pravidnika

Washington, D. C. — Na nadaljnjo sodnijsko pred seboj, ker so prena operatorji v Kentuckyju v vali injunkcijo proti izra pravičniku pri federalnem pravilniku C. I. Dawsona. Un ku C. I. Dawsona, da jh izid NRA pravi, da jih izid sa ne skrbi in upajo na

Stavkovni nemiri v Buffalu. Policija je aretirala dva piketa, ki sta bila obdolžena, da sta nastalala ceto do tovarne z žebli.

Seopad med policijo in piketkami stavkujočih delavk pri Campbell Soup Co. v New Yorku.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— Tak, da zdaj ni več dolgi Chaval? se je hihital neki kopač. Tistega pritlikavca si si izbrala? On bo vendar potreboval leste! ... Saj sem vaju videl za Requillartom. Vsi vemo, da je on zlezal na kamen.

— Nu, pa? je odgovorila razigrano Mouquetka. In te to kaj briga? Saj te nisva klicala, da bi nama pomagal.

Ta dobrodušna grobost je le še povečala krohot med možmi, ki so privzdigovali ramena, skoraj ožgana od peči. Pa tudi ona sama se je stresala od smeha in se sprehajala med njimi v svoji nespodobni obleki, smešni in odvratni, s tistimi njenimi mesnatimi grbami, pretiranimi, kakor da je bolna.

A veselje je prenehalo, ko je Mouquetka pripovedovala Maheuju, da Fleurance, velika Fleurance, ne bo več prišla: sinoči so jo našli zleknjeno v postelji, nekateri menijo, da jo je zadela srčna kap, drugi pa, da je prehitro izpila liter brinovca. Maheu je bil ves obupan: spet smola, zdaj je izgubil vlačnico, a je ne more takoj nadomestiti. Delal je na akord, štirje kopači so bili združeni v istem odkupu: on, Caharija, Levaque in Chaval. Če jim bo samo Katarina odvažala, bo delo trpelo. Nenadoma je zaklical:

— Hej, kje je tisti, ki je iskal dela?

Prav zdaj je šel Dansaert mimo barake. Maheu mu je povedal zgodbo in ga prosil dovoljenja, da najme tistega človeka, a je poudarjal še željo družbe, da nadomesti vlačnico z možiki, kakor so jih v Anzinu. Višji paznik se je sprva nasmehnil, ker so najbolj sami rudarji nasprotovali nameri, da bi izključili ženske iz rogov, ker jim je bilo na tem, da zaposlijo svoje hčere, malo meneč se za vprašanje nje navednosti in higijene. Po kratkem oklevanju je naposled dovolil, toda s pridržkom, da bo šele gospod Negrel, inženir, potrdil njegovo odločitev.

— Ze prav, je menil Caharija, ampak tisti mož je gotovo že daleč, če še zmerom tako hiti! — Ne, je dejala Katarina, videla sem, da se je ustavil pri kotlih.

— Tak teč, neroda! je zakričal Maheu.

Dekle je odhitelo, medtem ko so rudarji kakor val odhajali k šantu in prepuščali ogenj drugim. Ne da bi čakal očeta, je šel tudi Jeanlin z Bebertom, debelim, naivnim fantom, in Lidijo, slabotno, desetletno deklico, po svojo svetilko. Mouquetka je šla pred njimi in je na temnih stopnicah cvilila, jih zmerjala s smrkvami in jim pretila z zaušnicami, če jo bodo ščipali.

Res je Stefan v kurilnici kramljal s kurjačem, ki je ložil premog v peč. Mraz ga je stresal, kadar se je domislil noči, ki ga spet čaka. Kljub temu je sklenil, da pojde, ko je začutil roko, ki ga je prijala za rame.

— Pojdite, je rekla Katarina, nekaj se je dobilo za vas.

Sprva ni razumel. Nato pa je v veselem navdušenju krepko stisnil dekletu roke.

— Zahvaljen, tovariš ... Vi ste pa res fant od fare!

Zasmejala se je, motreča ga v rdeči svetlobi iz peči, ki ga je obsevala. Smešno se ji je zdelo, da jo ima za fanta; saj je bila drobna in je imela kite skrite pod čepico. Tudi on se je zadovoljno smejal; tako sta za hip oba obstala z ožarjenimi lici in se smejala drug drugemu v obraz.

V baraki je ždel na zaboji pred svojo omario Maheu ter si sezuval cikle in slatili debele volnene nogavice. Ko je Stefan prišel semkaj, so vse skupaj uredili s štirimi, petimi besedami: trideset soujev na dan; delo je naporno, a

se mu človek kmalu privadi. Kopač je svetoval, naj si ne sezuva čevljev, in mu posodil staro čepico, usnjen klobuk, ki naj bi mu ščitil lobanjo, on sam in njegovi otroci pa so zametali to previdnost. Iz omare, kjer je bila tudi Fleurance-ina lopata, je vzel orodje. Potem pa, ko je zaprl vanjo svoje in njihove cikle, nogavice in Stefanovo culo, je nenadoma dejal nestrpno:

— Kje pa je Chaval, ta mrha? Že valja kako punco kje po kupu kamenja! ... Pol ure smo danes že zamudili.

Caharija in Levaque sta si mirno cvrila pleča. Naposled se je oglašil Caharija:

— Chavala čakaš? ... Prišel je pred nami in šel kar precej dol.

— Kaj? Ti veš to, pa mi ne poveš! ... Tak pojdim, pojdim, že brž!

Katarina, ki si je bila grela roke, je morala oditi s skupino. Stefan jo je spustil naprej, sam pa je stopal za njo. Spet je romal po labirintu stopnišč in hodnikov, kjer so bose noge mehko copotale, kakor da so obute v staro klobučevino. A zasvetila se je shramba za svetilke, steklena soba z vrstami kljuk, kjer je viselo na stotine Davyjevih svetilk, ki so jih bili prejšnji večer pregledali in očistili, prižganih kakor sveče v močno razsvetljeni kapeli. Pri okencu je vzel vsak delavec svojo svetilko z vrezano številko; potem jo je pregledal in sam zaprl, medtem ko je pisar, sedeč za mizo, vpisoval v zapisnik uro sestopa. Maheu je moral sam zahtevati svetilko za svojega novega vlačnika. Še nekaj je bilo zaradi varnosti tu: delavci so se morali zvrstiti mimo nekega preglednika, ki se je prepiral, ali so svetilke dobro zaprte.

— Zlodja, tukaj pa res ni toplo, je Katarina zamrmrala šklepetaje z zobmi.

Stefan je samo prikimal. Spet je bil poleg šanta, sredi prostorne dvorane, v kateri je vleklo od vseh strani. Res da se je imel za pogumnega, čeprav mu je neprijeten občutek stiskal v grlo v tem grmenju huntov, med zamolklimi udarci signala, pridruženim mukanjem trobila in nenehnim poletom vrvi, odvijajočih in navijajočih se s polno paro na bobne stroja. Koši so se dvigali, pogrezali, drsali so kakor nočna žival in zmerom odnašali v prepad ljudi, kakor da jih jama s svojim gobcem vpija. Zdaj je bil on na vrsti; zelo ga je zeblo in vznemirjen je molčal, da sta se mu Caharija in Levaque posmehovala, kajti oba nista odobraval, da so najeli tega tujca, a posebno je bil užaljen Levaque, ker ga niso prej nič vprašali za svet. Zato je bila Katarina srečna, ko je slišala očeta, kako tolmači mladeniču vsako reč posebej.

— Pogledajte, nad košem je padalo, železne kljuge, ki se ujamejo v sprevodne tramove, če se vrvi odtrgajo. To deluje, hm, samo ne vsakokrat ... Nu, in šant se deli v tri oddelke, ločene z deskami od vrha do tal: v sredi so koši, na levi pa je jašek z lestvami ...

Prekinil se je in godrnjal, čeprav se ni upal govoriti preglasno:

— Kaj pa čakamo, vraga! Kako, da nas pustite tako zmrzovati!

Paznik Richeomme, ki je tudi čakal s svetilko na prost plamen, pritrjeno na usnjeno čepico, da pojde v jamo, ga je slišal, kako se je pritoževal:

— Le glej, da te ne primem za ušesa! je po očetovski zamrmral kot star rudar, ki je bil vselej dober s svojimi tovariši. Prej je treba kaj drugega dodelati ... Nu, saj je že tukaj, stopi noter s svojimi ljudmi!

(Dalje prihodnjik.)

Rudolf Kresal:

POHAJKOVALEC

Casih me je zelo popadala želja, da bi komu dal zaušnico. To ni prav nič čudno, pa tudi nič hudega ne vidim v tem, niti danes, ko se mi že prav vsega zdi dosti. Najhujše pri tej želji, takrat, je bilo le to, da so se mi zdeli za uredničenje moje muke najbolj primerni le nedolžni ljudje. To so tiste, napol blede duše, ki osem ur presede za mizo ne da bi kaj mislile in jim je vse prav, karkoli jim ukaže ta ali oni, ki je le malce višji od njih. Spominjam se, da so me te tihe duše, ki ponoči običajno hudo sanjajo zaradi strte volje in zatajevalnih želja, spravile pogosto v pravi bes. Zdaj, po tolikih letih brezdelja, se jih samo še spominjam kot nekeke neljube pošasti. Pa niti tega ne bi bilo, če ne bi bil srečal v zadnji svoji svetli urli take napol blede duše, ki me je, mene pohajkovala, strahotno prezirljivo pogledala.

Ta-le košček rokopa so našli v levem žepu suknjice, ko so ga potegnili iz vode. Papir je bil sicer bolj podoben gnolobi obsojeni cunji. Ali česa ne zmora pametna glava in potrpežljivost policijskega uradnika! — Drugi del utopljenčevega rokopa so pa našli v njegovi sobi pod

glavjem. Najbrž je bil kak propal literat, ki se je naveličal življenja. Dejali so, vsaj končna sodba vseh odločujočih je bila taka, da je bil blazen. Vsebinsa rokopa si jih je v tej sodbi le še podkrepila.

Pohajkujem! — je policijski komisar bral tovarišu. — Mi vsi pohajkujemo. Ta tako, oni tako. Mi vsi pohajkujemo brez razločka. Zraven si nekaj domišljamo — in to nas drži, pokonci.

Policijski komisar se je za en trenutek zamislil. Tudi njegov tovariš. Sam bog si vidi, zakaj sta se oba povsem iznenada zasmejala. — In policijski komisar je spet nadaljeval:

— Pohajkujem po ulicah. Ze nekaj let. Kar tako tja v en dan. Kakega posebnega namena nimam. Le nekaj si tajim. A to povem pozneje.

— Rafiniranec! je omalovažujoče dejal komisar, pomenljivo pogledal tovariša in se spet pogledil v branje:

Vobče se mi zdi, da kakega posebnega namena nikoli nisem imel. Zato se mi pa zde tudi vse ulice neskončno dolge. V veliko uteho so mi izlošbe. Casih se pred katero ustavim. To mi dobro dene. V resnici so to pravi in edini moji pripetljaji. Ob pogledu na kako razkošno stvarico se mi glava čudovito naglo iz-

prazni. Oči božajo, božajo predmet. Roka mi vtrepče. Čutim, da je voljna, malo vlažna, vsa pripravljena za božanje. Potem se pa predmet razblini. Najprej se oddalji. Vse manjši postaja. Sicer pa to ni važno. Casih postaja tudi vse večji. Razrašča se, da je pred očmi kmalu vse temno. Popade me strahotno neugodje. Noge se mi zašibijo. Grem dalje. Pa zdaj je ulica še daljša. Zdi se mi, da je neskončna in da povsem zaman hodim po njej.

Da, saj to je, prav nikoli v življenju nisem imel kakega posebnega namena. Pohajkujem. Nekaj mora imeti vsak človek.

Hm. Lepo priznanje. Malo hudo je časih. Se zlasti zato, ker se mi z znanji, ki jih srečujem po ulicah, dogaja prav tako kakor s predmeti v izlozbah. Vsi so za nekakšno šipo. Bolj ali manj razkošni. In po vsem videzu si nekaj domišljajo. — Pohajkujem! Ne tajim! — Le tiste nekakšne šipe, za katero so vsi zaškančani, ne morem trpeti. Casih mi je, da bi jo razbil. Stisnem pest. Zaškripljem z zobmi. Potem se pa čudim domisleku. Gre mi za to, da bi predmet ali karkoli otipal. Tako neresnično se mi zdi vse. Da, da, tudi znanca bi rad otipal. Zelo rad. Nič se ne bi urezal. Nos bi mu razbil. Skesal bi se. In potem, bržkone — bi si kaj podobnega spet zaželel. Policijski komisar se je glas-

no zasmel. Njegov smeh ni razodeval prav nič posebnega. Najbrž še zmirom ni mogel razumeti, zakaj se je pisec tega zavitega rokopa šel utopiti. Njegov tovariš je že temeljito dremal, ali on je bil tako zavezan v svoje detektivsko zasledovanje, da je nanj že povsem pozabil. Bral je:

Vsekakor moram priznati, da mi zadnji čas to-le pohajkovanje že nemalo preseda.

Aha! je vzkliknil komisar in bral dalje:

— Začel sem se ozirati po dekletih.

Komisar je žalostno zmajal z glavo. Hotel je odložiti rokopa, kakor da je našel pravi vzrok utopljenčeve smrti. Vendar ga je na rokopa nekaj priklenilo, da se je vanj spet pogledil.

— Res, po dekletih sem pričel gledati. A sodim, da so vse enake. Seveda, pri njih je treba priti do pravega okusa. Razumeti moraš njihov smeh in pogled, da moreš uganiti in izpolniti njih želje. Ne glede na to, v koliko more biti prvi ali drugi prazen — v koliko gre po tvoji pameti. Smehljaj, kretnja, noge, hoja, roke, pri vse stvari je treba premisliti. Tudi glas. A do tega se kar ne morem pripraviti. Nikakega namena ne morem najti v vsem tem. Oči mi vsak dan bolj pešajo. Kljub temu berem vsaki z obrazu, da ima neki poseben namen. Nedvomno, da me vlovi v svojo mrežo, da mi dopove, kako imeniten človek sem, da je ona najlepša, da bi bilo prav lepo, če bi se mogla imeti zelo rada.

Pohajkujem. Stvar je od leta do leta bolj kočljiva. Po poklicu bi moral učiteljevati. Vsi mi pravijo: gospod učitelj. Jaz v to prav nič ne verjamem. Saj nimam prav nikakega najmanjšega namena, da bi koga poboljšal ali ga napravil pametnejšega. Pohajkujem. Kdaj sem se vživel v to, se več ne spominjam. Casih se pripeti, da me ustnici prav nič nečje ubogati. Povsem na lepem se pričnem smejati in zlepa ne morem nehati.

Grem, grem po prazni, dolgočasni ulici, ustnice se mi naberejo naprej v gube, v meni se nekaj lomi, potem se raztegnejo, mučim se, da bi jih obdržal stisnjene, pa se mi razpro, v ulico se zablišči dve vrsti belih zob, tudi teh ne morem obdržati skupaj, v meni vse trepeče, moram jih razodeti, lica mi krčevito vtrepčevajo, v trebuhu me lo-mi neznosna bolečina v dve gube, telo se mi res bolj upogiba naprej — potem se pa zakrohočem, se zarežim, strahotno vesel v odmevajočem smehu, da se mi ni treba več zatajevati. Iz oči mi gleda sto besov. Po licih mi drse solze. Če se pogledam v kako steklo, vidim v njem preklinjačo spako, jaz se pa smejem, smejem, smejem vso dolgo, neskončno ulico.

Po prazni, dolgočasni dolgi ulici se razlega krohot. Slišim ga, tako rezko ga slišim — in premišlujem — o, celo to — ali se smejem jaz.

Redke luči me božajo. Vesel sem jih. Do njih čutim prava to ljubezen. Spremljajo me. Še preden me zapusti prva, me sprejme že druga. To vidim po svoji senci. Le ko ne bi mojih prašnih čevljev tako razsvetljevale. Pa kaj ljubezen; kadar sveti pohajkovalcu, vsega ne vidi.

Nekje v predmestju moram biti. Iz beznice slišim hripavo petje. Smeh me duši, davi. Nehote stečem. Tečem po ulici navzdol, mimo rumeno razsvetljenih oken. Z dolgimi skoki zdrvim mimo temne, široko zevajoče, grozne veže. Mimo policijske stražnice. Strah me je. Tečem, tečem. Zdaj pa zdaj se še zakrohočem. Tečem.

Kakor da je treščilo. Od svetlobe sem oblit. Od vse povsod lije name luč. Vse me slepi. Okoli mene je blazen šum.

Vozovi, ljudje, vzkriki, žvižgi, trobente, brnenje motorjev — a tam nekje gori, gori v zraku črno nebo.

V sebi čutim zver. Planil bi, skočil — a kakor da sem ranjen! Se valjam kakor umirajoča zver — ne v prahu, ne v blatu, ne v mahu — v luči, v luči, ki mi jemlje oči, ki mi jih vdira v temo.

Dalje grem. Nekam moram priti. Nekje mora biti konec te poti. Hoče se mi premišljavati. V glavi čutim neznosno bol. V sebi

Samuel Insull pred turškim sodiščem v Carigradu bil deportiran v Združene države.

sram. Nemara zato, ker sem se moral brez vzroka smejati, ker sem tekel, tako tekel, kakor po okuženi ulici. — Sicer pa, kaj lovim tako samega sebe. Ničesar ne nameravam. Res, prav ničesar. Ničesar nočem, ničesar si ne želim. To vse, nekakšno hotenje, se je kdo ve kaj izgubilo kakor balončki v oblakih, ki se porazgube in ni za njimi drugega, kakor sinji zrak, višava, o kateri se ne da veliko premišljavati, če ni v njej zvezd ali če nimaš kakega namena, ki se ga moraš le veseliti, le veseliti.

Kadar takole mislim, mi gre spet na smeh. Ni pomoči. V tem je konec. Na nebu ni zvezd. V meni nikakega namena.

Grem dalje. Dalje. Preko razkošno razsvetljene ceste, skozi vrvež. Stresam se. Nič me ne zebe. Stresam se kakor od studa. Rad bi se skopal. Haha! Kje ne-ki! — Pa vendar! — Grem! Grem! ...

Policijski komisar je odložil rokopa. Povsem brez namena je zazdehal. Moral je. Potem je vstal in stopil k zmečkanemu suknjicu, ki je ležal na stolu v kotu sobe.

Tale suknjič je vse, kar je ostalo za utopljenčcem, za Antonom Zavodenikom. Policijski komisar strmi mrko predse. Njegov tovariš spi. V sobi vlada gluha tišina. Preko stola vrženi suknjič je videti kakor da je živ. Komisarju je, kakor da vpije iz tistih cunj mlad človek: Pohajkujem! In glas je proseč, umirajoč.

Policijski komisar je rokopa vtaknil v žep. Nato je počasi, kakor brez namena, zapustil sobo. Spotoma je šepetal:

Ali ne pohajkujemo vsi? Ta tako, oni tako. — Le mi smo za šipo. Da nas življenje preveč ne opiraši.

Razred se je dal fotografirati. Vsak učenec dobi po eno sliko.

— Le dobro jo spravite, reče prijazno učiteljica. — Ko boste veliki in boste kdaj to sliko pogledali, se boste razveselili in rekli: tale je Kovačev Francelj, ta je zdaj že ravnatelj, tistile je pa Muhovčev Peter, ta ima veliko trgovino —

— In tale tukaj, se tedaj vneto oglasi Piskrnikov Tomaž, — je naša učiteljica — že dolgo je, kar je umrla ...

Zapomnite si, reče krt požre vsak dan na liko kolikor tehta! — "Gospod učitelj, vz-daj roko Sirčetu Jože, krt ve, koliko tehta?"

Otroške

"Kaj pa počneš, Hile?" "Pismo pišem Pavlu." "Saj vendar še ne z-ti!"

"Kaj potem, mamica, vle tudi še ne zna brati!"

Dobro srce

Nevesta: "Ljubi! P-moram, da je moj oče p-spekulaciji izgubil v-premoženje."

Zenin: "Nikar se za-ne žalosti, srček! Bom spet imovito dekle!"

INSURANCE COMP

bo kupila vsak prvi Mo- je defaltiran in plačam- vini, po najvišji cen- se zvečer na: 2532 S- Ave., Chicago.

Moški—pozorno

Tukaj je posebno naznanilo, ki vam pokaže, kako se lahko izognete težavam, ki jih povzroča nezadovoljstvo s svojimi stvarmi. Če želite, da vam bodo vaše stvari služile dlje časa, potem se obrnite na nas. Mi vam bomo pokazali, kako to storiti.

Nuga-To

od političnega direktorja, se ta prodaja potem vaših lekarnarjev, momec zdravilo—bodite sam av- steklenico še danes—jameno.

Dr. Weeks, Successor

HAYES DEN OFFICE

Hrs.—8:30 A. M. to 6:30 P. M. Tel. Harrison 6711

Consistently Low Price

326 S. STATE

Opposite Davis Store, 2d

DA USTREŽEMO NEK- ČLANOM

ki so želeli naročiti si p-ceni knjigo THE NATI- TURN, katero je spisal mič smo jih naročili še deset knjig. Torej sed- z vašim naročilom pre- ga poide. Z naročilom tudi Money Order \$2 knjiga stane s poštni Naročila pošljite na: PROSVETA, 2657 S. Ave., Chicago, Ill. — Godina, upravitelj.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hr-slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerne, enajsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTER

2657-59 So. Lawrence Avenue

Chicago, Ill.

Tam se dajo na voljo tudi vse vrste tiskarskega materiala